

HELSE MØRE OG ROMSDAL HF
Åsehaugen 1
6017 ÅLESUND

Deres ref.:
Vår ref.: 20/11050-31
Saksbehandler: Ann-Kristin Wassvik
Dato: 04.05.2020

COVID-19 - Problemstilling ang. regler for isolasjon - Svar på henvendelse fra Helse Møre og Romsdal HF

Helsedirektoratet viser til brev av 29.4.20 med spørsmål om muligheten til å fravike reglene for gjennomføring av hjemmeisolering overfor en tjenestemottaker med påvist covid-19, der det kan skje uten økt smitterisiko.

Som eksempel på et tilfelle der dette kan være ønskelig, beskrives en person med dyp/alvorlig psykisk utviklingshemming, manglende verbalt språk og lav fungering. Personen er vanligvis mye ute på biltur i hverdagen, anslagsvis 4-10 ganger pr. dag, og i perioder er dette det eneste tiltaket vedkommende vil delta på. Tiltaket har også en stressreduserende effekt på personen. Dersom denne personen blir smittet med covid-19 i mild form, vil det være svært utfordrende å holde personen i isolering i sin leilighet i bofellesskapet. Det er sannsynlig at personen vil utagere når han ikke får dra på biltur, og personalet vil da måtte håndtere personen fysisk. Dette er ikke ønskelig, da en har erfaring med at atferden vil eskalere, gjerne også med økning i selvskading. Fysisk håndtering vil også kunne utgjøre en stor smitterisiko for personalet.

På grunn av dette ønsker kommunen å bruke personens bil som «smittecelle» på lik linje med leiligheten til vedkommende, for at personen skal kunne dra på biltur. Dette skal i så fall skje på en måte som gjør at faren for å smitte andre er minimal. Bilen skal bl.a. kun brukes til bilturer uten planlagte stopp, og personene skal ikke ut av bilen under biltur. Det bes om vurdering av om hjemmeisolering kan innbefatte bruk av egen bil i disse tilfellene.

Helsedirektoratets vurdering

Plikten til hjemmeisolering ved påvist covid-19 følger av forskrift om smitteverntiltak mv. ved koronautbruddet (covid-19-forskriften) § 11. Av bestemmelsen framgår at personer som er bekreftet smittet av SARS CoV-2 skal oppholde seg i isolering, dvs. oppholde seg *"i eget hjem eller på annet egnet oppholdssted"*. Det framgår videre at personen skal være isolert fra andre personer, og så langt det er mulig ikke ha nærkontakt med personer i samme husstand.

Det er ikke gitt merknader til denne bestemmelsen, men Folkehelseinstituttet har gitt føringer for hvordan hjemmeisolering skal gjennomføres. Av den framgår bl.a. at personen i hjemmeisolering ikke skal gå ut av hjemmet, men kan oppholde seg i egen hage eller på egen balkong, og at personen må få hjelp av andre til å gjøre nødvendige ærend.

Helsedirektoratet

Avdeling helserett og bioteknologi

Ann-Kristin Wassvik, tlf.:

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20

Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Brudd på isoleringsplikten er forbundet med straffansvar etter forskriftens § 19, jf. smittevernloven § 8-1, men det er ikke gitt regler om gjennomføring av hjemmeisolering overfor personer som ikke forstår bakgrunnen og reglene for isoleringen – for eksempel på grunn av utviklingshemming – og som motsetter seg isoleringen på grunn av dette.

Det følger det ovenstående at isoleringsplikten og de nærmere føringene for hvordan isoleringen skal gjennomføres først og fremst er innrettet mot personer som forstår isoleringsplikten og evner å overholde den, og som gjør dette av fri vilje. Innholdet i og føringene for isoleringsplikten kan ikke uten videre gis anvendelse når isolering må gjennomføres med bistand fra helse- og omsorgstjenesten. Dette gjelder særlig i de tilfellene isoleringen kan tenkes å måtte gjennomføres helt eller delvis ved bruk av tvang. I disse situasjonene må tjenestene – i tillegg til å sørge for godt smittevern – overholde plikten til å yte forsvarlig og omsorgsfull hjelp, forebygge behov for bruk av tvang, ikke benytte mer omfattende eller inngripende tiltak enn det som er nødvendig for formålet og sørge for forholdsmessighet mellom inngrep og formål. Dette er grunnleggende plikter, prinsipper og krav i helselovgivningen, herunder i helsepersonelloven § 2-1a, helse- og omsorgstjenesteloven kap. 9 og smittevernloven kap. 5.

Å legges opp til et isoleringsregime som er mer inngripende og rigid enn det som er nødvendig ut fra smittevernhensyn, og som skaper behov for bruk av tvang som kunne vært unngått, vil være brudd på en rekke plikter etter de nevnte regelverkene. Det vil også være i strid med grunnleggende menneskerettslige prinsipper. På denne bakgrunnen mener Helsedirektoratet at helse- og omsorgstjenesten ikke bare har en rett, men også en plikt, til å gjennomføre nødvendig smitteisolering på den måten som er minst mulig inngripende overfor personen det gjelder, og som i størst mulig grad forebygger utagering og behov for tvang.

Det må gjøres individuelle og konkrete vurderinger av hvordan smitteisoleringen skal innrettes og gjennomføres for i størst mulig grad å unngå bruk av tvang. Om nødvendig må smitteisoleringen gjennomføres på en annen måte enn det som er foreskrevet for befolkningen generelt. For eksempel må personen om nødvendig gis mulighet til å dra på biltur som beskrevet i brevet fra helseforetaket, så lenge tjenesteyterne sikrer at smittevernhensyn er forsvarlig ivarettatt i slike situasjoner.

Vennlig hilsen

Vårin Hellevik e.f.
seniorrådgiver

Ann-Kristin Wassvik
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk